

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİNİN YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANINA İLİŞKİN BİLGİ NOTU

1. Birliğimiz bünyesinde, Avrupa Yeşil Mutabakatı hakkındaki gelişmelerin takip edilmesini kolaylaştırmak; yapılan proje ve çalışmalara, hazırlanan dokümanlara tek bir yerden ulaşılmasını sağlamak; verilen hibe, teşvik ve krediler hakkında bilgilendirme yapmak ve düzenlenen etkinliklere duyurmak amacıyla iklim portalı kurulmuştur. <https://iklim.tobb.org.tr/> linkinden erişim sağlanabilen web sitesinde ayrıca; bir sera gazı hesaplama yazılımı bulunmaktadır. Bu yazılımın 2023 yılının başında devreye alınması öngörülmekte olup, özellikle Kobilerin sera gazı emisyonlarını basit bir şekilde ve ücretsiz olarak hesaplamaları amaçlanmaktadır.
 2. Birliğimiz bünyesinde ayrıca, 2 adet çalışma grubu bulunmaktadır. Avrupa Yeşil Mutabakatı Sektörel Çalışma Grubu, Avrupa Yeşil Mutabakatından en çok etkilenecek sektörlerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Çeşitli kamu kurumların katılımıyla bilgilendirme toplantıları düzenlenmekte olup, sektörel yol haritaları hazırlanması amaçlanmaktadır. AB Yeşil Mutabakatı Çalışmaları Komitesi ise TOBB Yönetim Kurulu üyeleri ve bazı Odaların Yönetim Kurulu Başkanlarından oluşmaktadır. Söz konusu komitede, odaların üyelerini AYM konusunda nasıl yönlendirmeleri gerektiği tartışılmaktadır.
 3. 2021 ve 2022 yıllarında düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferanslarına (COP 26 ve COP 27) Birliğimiz tarafından katılım sağlanmıştır. COP 26'da Birliğimiz tarafından "Towards Zero Emission - Initiatives of Turkish Private Sector" başlıklı bir panel gerçekleştirilmiştir.
 4. Üyelerimizi bilgilendirmek için çeşitli eğitim ve webinarlar düzenlenmektedir:
 - a. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasından en çok etkilenecek sektörler için sera gazı emisyonlarının hesaplanması da dahil olmak üzere teknik düzeyde eğitimler verilmektedir. Gübre, iklimlendirme ve tekstil sektörleri için düzenlenmiş olup; diğer sektörler için de devam etmesi planlanmaktadır.
 - b. Türkiye Sektör Meclislerinin toplantılarında AYM, SKDM, karbon ayak izi hesaplaması ve Yeşil Mutabakat kapsamında yapılan diğer düzenlemelere ilişkin bilgilendirmeler yapılmaktadır.
 - c. 16 Mart 2022 tarihinde "Yeşil Dönüşümde Odaların Rolü" semineri Oda/Borsalarımıza yönelik olarak düzenlenmiş olup; Berlin Sanayi ve Ticaret Odası üyelerini yeşil dönüşüme nasıl hazırladığını anlatmıştır.
 - d. 10 Mayıs 2022 tarihinde Ufuk Avrupa Yeşil Dönüşüm Destekleri Webinarı, AB Başkanlığı ve TÜBİTAK işbirliği ile düzenlenmiştir.
 5. Birliğimiz bünyesinde "Yeşil ve Dijital Bir Geçiş İçin Girişimcilik Yetkinlikleri Çerçevesi Üzerine İnşa" projesi yürütülmektedir. Söz konusu Proje 2022 yılının Haziran ayında başlatılmış olup, Eurochambers liderliğinde yürütülmektedir. İş dünyasını yeşil ve dijital bir geçişe doğru desteklemek ve yönlendirmek için yeni beceriler geliştirmek, yenilikçi eğitim ve öğrenim tasarımı teşvik etmek amaçlanmaktadır.
 6. Yeşil Mutabakat Çalışma Grubu bünyesinde kurulan İhtisas Çalışma Gruplarına da katılım sağlanarak, Birliğimizin görüş ve önerileri iletilmektedir.
- Oda/Borsalarımız tarafından da Yeşil Mutabakata ilişkin çalışmalar yürütülmekte olup, aşağıda özetlenmiştir.

Adana Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Karbon ayak izi ölçümü, azaltıma yönelik projelendirme ve proses iyileştirme ve raporlama çalışmaları •Bilgilendirme ve bilinçlendirme eğitimleri ve iyi uygulama örneklerinin tanıtılması •Devlet destekleri, yeşil finansmana erişim, hibeler ve dijitalleşme konusunda danışmanlık •Karbon Ayak İzi Hesaplama, Karşılaştırma ve Ölçüm yazılımı; Teşvik Sihirbazı Yazılımı; Danışmanlık Takip yazılımı; Sürdürülebilirlik Platformu
Adana Ticaret Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Yayınlanan raporlar ve düzenlenen webinarlar konusunda üyeler sürekli bilgilendirilmiştir.
Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası	“ATSO Yeşil Etiketle Kavuşuyor” projesi kapsamında Building Research Establishment Global’den Yeşil Bina Sertifikası alındı.
Ankara Ticaret Borsası	Güneş Enerjisi Santrali (GES) projesi başlatılmıştır. Proje kapsamında, 999 kWe/1250 kWp kapasiteyle elektrik enerjisi üretilmesi ve Ankara Ticaret Borsası bünyesindeki tüm tesislerin kullanımına sunulması planlanmaktadır.
Antalya Ticaret Borsası	<ul style="list-style-type: none"> •Tarım sektöründe hizmet veren üreticiler için farkındalık oluşturmak amacıyla “Tarımsal Karbon Ayak İzini Hesaplama” yazılımı geliştirilmiştir https://www.antalyaborsa.org.tr/carbon/yesil-mutabakat. •Borsa bünyesinde bilgilendirme ve farkındalık amaçlı çeşitli paneller düzenlenmiştir.
Antalya Ticaret ve Sanayi Odası	Çevreci Dönüşüm Çalışmaları kapsamında; Afet Riskleri Yönetimi, atık yönetimi, biyoçeşitlilik, çevre eğitimi ve bilinçlendirme, çevreci kentleşme, döngüsel ekonomi, enerji yönetimi, hava kirliliği, iklim değişikliğine dirençli tarım, iklim değişikliğine dirençli turizm, sanayide iklim değişikliğine uyum, su yönetimi, ulaşım başlıklarında raporlar oluşturulmuş ve I. Çevreci Dönüşüm Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.
Ankara Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •“AB Yeşil Mutabakatının ASO Üyesi İşletmeler Üzerindeki Etkilerinin Yönetilmesi Projesi” başlatılmıştır. •Eko İklim: Ekonomi ve İklim Değişikliği Zirvesi/Fuarı Ankara Ticaret Odası ile birlikte düzenlenmiştir. •Karbon ayak izi, su ayak izi ve kaynak verimliliğine ilişkin eğitimler ve webinarlar düzenlenmiştir.
Aydın Ticaret Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Oda hizmet binasında güneş enerjisi santrali kurulumu gerçekleştirmiştir. •Enerji verimliliği ve sıfır atık uygulamaları hakkında eğitimler verilmiştir.
Bodrum Ticaret Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Oda hizmet binasında güneş enerjisi santrali kurma çalışmaları başlatılmıştır. •Yeşil Mutabakat hakkında eğitimler verilmiştir. •Yeşil Mutabakat üye el kitabı hazırlanmış olup, 2023 yılı başında yayınlanması beklenmektedir.
Bursa Ticaret ve Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> • Yeşil Mutabakat ve yeşil dönüşüm konularında bilgilendirme ve farkındalık amaçlı seminer, çalıştay, panel gibi etkinlikler düzenlenmiştir. • Enerji verimliliği, yaşam döngüsü, temiz üretim konularında firmalara danışmanlık hizmetleri verilmiştir ve 2023 yılında da devam etmektedir. • Kobilere, yalın üretim teknikleri ile üretim süreçlerinde kayıp-israf- katma değersizlikleri yok etmek, dijital teknolojileri üretim sistemine entegre etmek, enerji verimliliği dönüşümünü gerçekleştirmek üzere hizmet vermek amacıyla Bursa Model Fabrika Projesi başlatılmıştır. • Enerji Verimliliği Merkezi Projesi kapsamında, iş dünyasına yönelik olarak sürdürülebilir üretim ve döngüsel ekonomi odağında çalışmalar yürütülmektedir.

Çankırı Ticaret ve Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türk ihracatına etkileri konusunu içeren seminerler düzenlenmiştir.
Çerkezköy Ticaret ve Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Güneş santralleri ve karbon ayak izine yönelik seminerler gerçekleştirilmiştir.
Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Verimli KOBİ'ler projesinin ana paydaşı olarak Trakya Kalkınma ajansı ile firmaların enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. •Oda Hizmet Binası dâhilinde "Elektrikli Araç Şarj İstasyonu" kurulmuştur •ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi Belgesi alınmıştır. •Yeşil dönüşüm, karbon ayak izi ve güneş enerjisi sistemleri ilişkin eğitimler düzenlenmiştir.
Ege Bölgesi Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Yeşil Sanayi Rehberi yayınlanmıştır. •Yeşil dönüşüm, atık, karbon ayak izi gibi konularda seminerler ve eğitimler düzenlenmiştir.
Eskişehir Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Yeşil dönüşüm, geridönüşüm, enerjive AYM'nin sektörel etkileri, yatırım veteşvik süreçlerine ilişkin webinar, eğitimler, bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir. •Karbon ayak izi hesaplaması danışmanlık hizmetleri verilmiştir.
Gaziantep Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •"İstihdam için Dijital ve Yeşil Dönüşümün Desteklenmesi Projesi" kapsamında mentörlük eğitimleri verilmiş ve 30 firmaya Karbon Ayak İzi ölçümü yapılmıştır. •"Gaziantep Sanayisinin Yeşil Gelecek Stratejileri" projesi başlatılmıştır. •TÜBİTAK, TEPAV, Kamu Kurum ve Kuruluşları iş birliğinde toplantı, çalıştay, paneller ve online toplantılar düzenlenmiştir. •Oda bünyesinde Yeşil Mutabakat Çalışma Grubu oluşturulmuştur. •Gaziantep Yeşil Dönüşüm Zirvesi düzenlenmiştir.
Gaziantep Ticaret Borsası	<ul style="list-style-type: none"> •"Tarımsal Gıda Sanayinin Yeşil Dönüşümü ile İstihdamın Desteklenmesi" projesi başlatılmıştır.
Gaziantep Ticaret Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Avrupa Yeşil Mutabakat Eylem Planı ve Paris İklim Antlaşması Kapsamında üyelerin mevcut durumlarını gözden geçirerek iklim değişikliğine yönelik tedbir almalarını sağlamayı ve yeşil teknolojiye geçiş sürecinde bilgilendirme faaliyetleri ve firmaya özel danışmanlık hizmetleri yoluyla rehber olmayı amaçlayan Yeşil Teknoloji Koordinasyon Merkezi kurulmuştur. •Yeşil Mutabakat kapsamında eğitimler ve bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir.
İMEAK	<ul style="list-style-type: none"> • Denizcilik sektörünün AB Emisyon Ticaret Sistemi'ne (Emission Trading System-ETS) dahil edilmesiyle iklim değişikliği ve sera gazı emisyonlarının azaltılması kapsamında uygulanacak tedbirler karşısında; Türk Sahipli Deniz Ticaret Filosunun ne kadar etkileneceği ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla "Deniz Ticaretinde İklim Değişikliği Tedbirlerinin Türk Sahipli Gemi Filosuna Etki Analizi" başlıklı bir proje yürütülmüştür. Proje sonunda bir rapor yayınlanmıştır. •Avrupa Yeşil Mutabakatı hakkında üyelere bilgilendirmeler yapılmıştır.
İstanbul Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •İSO'nun 55 meslek komitesinin gruplandığı 10 ayrı sektör için Sektörel Sürdürülebilirlik Yol Haritaları hazırlanmış, web sayfası üzerinden paylaşılmıştır. •TSE Sektörel Sera Gazı Emisyonlarının Hesaplanması Eğitim Serisi sektörel bazda 10 eğitim programı düzenlenmiştir. Eğitim serisi 2023'te su ayak izi ve karbon ayak izi konularını ele alacak şekilde devam etmektedir. •SKDM'nin ülke sanayisine etkilerine ilişkin webinar düzenlenmiştir. •Döngüsel Ekonomi ve Kaynak Verimliliği Platformu projesi başlatılmıştır, proje SKD Türkiye ile ortaklaşa yürütülmektedir. •Sürdürülebilirlik özelinde haberler ile sanayicilerin farkındalığını ve bilgi kapasitesini artırmak üzere bir dijital yayın platformu olan İSO Yeşil Blog devreye alınmıştır. Ayrıca, İSO Yeşil Bülten ile sürdürülebilirlik konusundaki gelişmeler üyelere online olarak ulaştırılmaktadır. •İSO tarafından geliştirilen "İstanbul Proje Akademisi" projesi başlatılmıştır.

	<ul style="list-style-type: none"> •“Enerji Verimliliği Projesi” ile 50 sanayi tesisine bedelsiz danışmanlık ve raporlama hizmeti verilmiştir. •“Kurumsal Karbon Ayak İzi Danışmanlığı” projesi ile kurumsal sera gazı envanterinin hesaplanması konusunda firmalara destek olunmaktadır. •Sürdürülebilirlik alanındaki faaliyetler için stratejik öneriler geliştirmek üzere İSO Sürdürülebilirlik Platformu kurulmuştur. Sanayici, kamu, özel sektör, STK ve akademiden temsilcilerin katılımı ile toplantılar gerçekleştirilmektedir. •İSO Yeşil Gündem Sohbetleri serisi başlatılmıştır. 2022 sonuna kadar 9 ayrı etkinlik gerçekleştirilmiştir, İSO Yeşil Gündem Sohbetleri serisi 2023’te de devam etmektedir. •İSO Akademi bünyesinde Sürdürülebilirlik mini MBA, Sürdürülebilir Finans mini MBA ve Döngüsel Ekonomi mini MBA eğitimlerinin yanı sıra sürdürülebilirlik performansı raporlaması gibi seminerler düzenlenmiştir. Sürdürülebilirlik temalı eğitim ve mini MBAlar 2023’te de sürmektedir. •Çevre mevzuatına yönelik bilinçlendirme çalışmaları kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı iş birliği ile 10 ayrı etkinlik düzenlenmiştir. •AYM ve Yeşil dönüşümle ilgili konularda seminer ve bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır. •COP27 Türkiye Yan Etkinlik Programına “Sürdürülebilirlik İçin Sanayiye Harekete Geçirmek” paneli ile katkı sağlamıştır. •15. Sanayi Kongresi, Sürdürülebilir Gelecek için Dönüşümü Birlikte Tasarlamak başlığıyla gerçekleştirilmiştir. •2021 İSO Sürdürülebilirlik Raporu yayımlanmıştır, 2022 yılı raporu için çalışmalar devam etmektedir.
İstanbul Ticaret Odası	•“İstanbul’da Reel Sektörün Yeşil Dönüşümü Raporu” yayımlanmıştır.
İzmir Ticaret Borsası	<ul style="list-style-type: none"> •Sürdürülebilir tarım çerçevesinde İzmir Tarım Teknoloji Merkezi (İTTM) kurulmuş ve “Çekirdeksiz Kuru Üzümde Verim, Kalite ve Gıda Güvenliğinin Arttırılması Projesi” başlatılmıştır. •Sürdürülebilir tarım konusunda bilinçlendirme faaliyetleri yapılmıştır.
Kayseri Ticaret Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Oda hizmet binasında güneş enerjisi santrali kurulumu gerçekleştirmiştir. •Yeşil Mutabakat, yenilenebilir enerji konularında seminer ve paneller yapılmış ve “AB-Türkiye Gençlik İklim Forumu” gerçekleştirilmiştir.
Kayseri Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Enerji verimliliği ve yeşil dönüşüm konusunda eğitim ve webinarlar düzenlenmiştir. •Firmalara yeşil dönüşüm danışmanlığı verilmesini içeren “Sürdürülebilir Gelecek için Yeşil Üretim Projesi” yazılmış olup, inceleme sürecindedir.
Kocaeli Ticaret Odası	<ul style="list-style-type: none"> •Oda hizmet binasında güneş enerjisi santrali kurulumu gerçekleştirmiştir. •Kurumsal sera gazı hesaplama eğitimleri verilmiştir ve aynı konuda firmalara danışmanlık verilmiştir.
Konya Ticaret Borsası	<ul style="list-style-type: none"> •Oda hizmet binasında güneş enerjisi santrali kurulumu gerçekleştirmiştir. •Sürdürülebilir tarım çerçevesinde tarım zararlıları ile kimyasal ilaçlar yerine biyolojik yöntemlerle mücadele çalışmaları yürütülmektedir. •Yeşil mutabakat konusunda bilgilendirme faaliyetleri yürütülmekte ve danışmanlık hizmetleri verilmektedir.
Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası	•Yeşil Mutabakata ilişkin bilgilendirme eğitimi düzenlenmiştir.
Manisa Ticaret ve Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none"> •“Enerji Verimliliği Projesi” ile firmalara danışmanlık sağlanmıştır. •“Enerji Verimliliği Teknik Destek Projesi” ile Kobi’lere yönelik enerji verimliliği eğitimleri verilmiştir. •50 firmaya enerji tüzet danışmanlığı verilmesi ve Manisa TSO bünyesinde EVD firmasının kurulması planlanan “Üreten Şehirler Programı-Manisa: Verimli Kaynak, Verimli Üretim” projesi başlatılmıştır.
Mersin Deniz Ticaret Odası	•İklim krizi ve balıkçılıkta sürdürülebilirlik gibi konularda bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none">•Yeşil Mutabakat konusunda bilgilendirme seminerleri gerçekleştirilmiştir.•“Yeşil Mutabakata Uyumlu İhracatın Arttırılması Danışmanlığı projesi” ile firmalara karbon ayak izi ölçümü konusunda danışmanlık verilmiştir.•Oda hizmet binasında güneş enerjisi santrali kurulumu gerçekleştirmiştir.•Yeşil Mutabakat Komisyonu oluşturulmuştur.
Samsun Ticaret Borsası	<ul style="list-style-type: none">•Yeşil Mutabakat ve SKDM’ye ilişkin seminerler gerçekleştirilmiştir.
Uşak Ticaret ve Sanayi Odası	<ul style="list-style-type: none">•Uşak Yeşil Mutabakat Komisyonu kurulmuştur.•"1. Ve 2. Uşak Geri Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Çalıştayları" düzenlenmiştir.•Avrupa Birliği IPA III çağrısı için Geri Dönüşüm temalı proje hazırlanarak başvuru yapılmıştır.